

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av utlänningslagen (RP 68/2024 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande och till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 10/2024 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Ariann Grandell, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Harri Sivula, inrikesministeriet
- processägare Tuuli Huhtilainen, Migrationsverket
- jurist Antti Klemola, Folkpensionsanstalten
- expert Mikko Räsänen, Finlands näringsliv rf
- ledande expert Suvi Pulkkinen, Centralhandelskammaren
- specialforskare Mika Raunio, Migrationsinstitutet
- direktör Taina Vallander, STTK rf
- ledande expert, invandring och sysselsättning Eve Kyntäjä, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- chef för samhällsrelationer Toni Ahva, Finlands Olympiska Kommitté rf
- expert, jur. mag. Albert Mäkelä, Företagarna i Finland rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Barnombudsmannens byrå
- justitieministeriet
- finansministeriet
- social- och hälsovårdsministeriet
- Regionförvaltningsverket i Södra Finland, ansvarsområdet för arbetarskydd
- Nylands arbets- och näringsbyrå
- Finlands Kommunförbund

Betänkande FvUB 19/2024 rd

- Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Servicefacket PAM rf
- Svenska Lantbruksproducenternas Centraförbund SLC rf
- Europeiska institutet för kriminalpolitik, verksamt i anslutning till Förenta Nationerna (HEU-NI).

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att utlänningslagen ändras.

Enligt propositionen ska det som villkor för beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare införas en separat lönegräns och beloppet på lönegränsen fastställas genom förordning av statsrådet. Det föreslås dessutom en precisering av bestämmelserna om den nedre gränsen för försörjningsförutsättningen vid deltidsarbete.

Lagen avses träda i kraft den 1 november 2024. En del av lagen hänför sig till den lagstiftning som gäller en omorganisering av den offentliga arbetskrafts- och företagsservicen, och lagen träder därför till denna del i kraft först den 1 januari 2025. Den nya lönegränsen ska tillämpas på ansökningar om fortsatt tillstånd tre månader efter ikraftträdandet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

I propositionen föreslås det att utlänningslagen (301/2004) ändras på så sätt att det införs en separat lönegräns som villkor för beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare. Beloppet på lönegränsen fastställs genom förordning av statsrådet. Dessutom preciseras bestämmelserna om den nedre gränsen för försörjningsförutsättningen vid deltidsarbete. Förslaget baserar sig på regeringsprogrammet, enligt vilket inkomstgränsen i fråga om uppehållstillstånd för arbetstagare ska höjas till miniminivån i kollektivavtalet för respektive bransch, men dock uppgå till minst 1 600 euro i månaden.

Syftet med lagändringen är att se till att arbetskraftsinvandringen stärker de offentliga finanserna utan att införandet av en lönegräns begränsar tillgången på arbetskraft alltför mycket. Syftet är också att garantera att de arbetstagare som kommer till Finland har faktiska möjligheter att försörja sig på sin lön samt att öka andelen heltidsarbete i Finland.

Förvaltningsutskottet stöder propositionens syften. Också arbetslivs- och jämställdhetsutskottet har ställt sig bakom propositionens syften (AjUU 10/2024 rd). Förvaltningsutskottet anser att den nya lönegränsen ger bättre möjligheter för arbetstagarna att försörja sig på sin lön än den nuvarande inkomstgränsen (1 399 euro/mån. år 2024) i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Enligt uppgift ligger den nya lönegränsen också i linje med minimilönerna för heltidsarbete enligt kollektivavtalen för de branscher som är i behov av invandrad arbetskraft. Den lönegräns som avses i propositionen uppfylls eller överskrids redan nu i nästan alla heltidsarbeten.

Betänkande FvUB 19/2024 rd

Det bör också noteras att det inte finns något kollektivavtal för alla jobb och branscher, varför det är bra att det finns en skälig inkomstgräns.

Sammantaget anser förvaltningsutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med anmärkningarna nedan och med tekniska ändringsförslag som gäller tidpunkten för lagens ikraftträdande.

Lönegränsen

Enligt lagförslaget ska lönen överstiga lönegränsen under hela den tid som en person arbetar i Finland med stöd av ett uppehållstillstånd. Lönegränsen ska överskridas kalkylmässigt varje månad som uppehållstillståndet för arbetstagare gäller och detta ska kontrolleras senast när frågan om fortsatt tillstånd prövas. Om det finns godtagbara skäl till att ingen lön intjänats under en viss månad, såsom att personen inte har rest in i landet genast efter det att tillståndet har beviljats, kan detta beaktas vid prövningen av frågan om fortsatt tillstånd.

Lönetillägg beaktas inte vid bedömningen av om lönegränsen har nåtts. Det beror på att det när uppehållstillstånd söks är osäkert om olika tillägg kommer att inflyta. Det går inte heller att med säkerhet uppskatta beloppen på tilläggen. Däremot kan tilläggen beaktas vid ansökan om fortsatt tillstånd när man retroaktivt bedömer om lönegränsen har överskridits under giltighetstiden för det tidigare tillståndet, eftersom det då är möjligt att verifiera beloppen.

Förvaltningsutskottet noterar dock att det i propositionsmotiven sägs att ersättningar i anslutning till semestrar (t.ex. lön för semestertid och semesterersättning) inte ska beaktas vid bedömningen. Utskottet påpekar att lön för semestertid inte är ett lönetillägg, utan normal lön som betalas för den tid som en person har semester. Lönen för semestertiden måste därför beaktas i lönegränsen. Om någon inte hållit all sin semester innan anställningen upphör, betalas semestern i form av semesterersättning. Utskottet anser att denna semesterersättning är jämförbar med lön för semestertiden och inte utgör ett lönetillägg.

Också naturaförmåner ska godkännas som en del av lönen, förutsatt att de högst motsvarar Skatteförvaltningens årliga beslut (Skatteförvaltningens beslut om de grunder som ska iakttas vid beräkningen av naturaförmåner i samband med beskattningen) och att de inte är större än den kontanta lönen. Syftet är att på så sätt se till att arbetstagaren har en tillräcklig kontantlön.

Lönegränsens tillämpningsområde

Den lönegräns som kommer att fastställas gäller endast uppehållstillstånd för arbetstagare. Lönegränsen gäller inte andra uppehållstillstånd som beviljas på grund av arbete (t.ex. säsongarbetare eller specialsakkunniga). För tydlighetens skull påpekar utskottet att propositionen inte heller påverkar professionella idrottsutövares ställning. Idrottare kommer till Finland med ett så kallat annat uppehållstillstånd (74 § i utlänningslagen: annat uppehållstillstånd för förvärvsarbete eller näringsutövning). Den nu föreslagna lönegränsen tillämpas inte på detta.

Lönegränsen gäller heller inte tredjelandsmedborgare som vistas i landet på andra grunder för uppehållstillstånd. Exempelvis stipendiater är sådana forskare som avses i lagen om villkoren för

Betänkande FvUB 19/2024 rd

tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018). Uppehållstillståndet för arbetstagare, som den fastställda lönegränsen gäller, beviljas inte på basis av stipendieinkomster.

Fastställande av lönegränsen

I enlighet med regeringsprogrammet föreslås det att utlänningslagen kompletteras med ett bemyndigande för statsrådet att genom förordning föreskriva om beloppet på lönegränsen. Enligt förslaget ska lönegränsen anges i euro och ligga på en sådan nivå att arbetskraftsinvandringen stärker de offentliga finanserna och att tillgången på arbetskraft inte äventyras i onödan. Dessutom ska minimilönerna för heltidsarbete enligt kollektivavtalen beaktas.

I propositionens specialmotivering beskrivs det närmare utifrån vilka kalkyler lönegränsen ska fastställas. Konsekvenserna för de offentliga finanserna bedöms med hjälp av livscykelberäkningar och konsekvenserna för tillgången på arbetskraft bedöms enligt yrke, bransch och region med beaktande av bristen på arbetskraft. Dessa uppskattningar ställer upp de ramar inom vilka statsrådet ska fastställa lönegränsen. Uppskattningarna ska också beakta den allmänna utvecklingen av inkomstnivån.

Bestämmelserna om försörjningsförutsättningen

För tydlighetens skull konstaterar utskottet att den allmänna försörjningsförutsättningen enligt 39 § i utlänningslagen inte tillämpas på uppehållstillstånd för arbetstagare. På de uppehållstillstånden tillämpas förutsättningen i 71 § 3 punkten, enligt vilken försörjningen ska vara tryggad genom inkomster från förvärvsarbete. I en situation där ett barns vårdnadshavare har uppehållstillstånd för arbetstagare och barnet ansöker om uppehållstillstånd på grund av familjeband kan man däremot avvika från barnets försörjningsförutsättning med stöd av 39 § i utlänningslagen, dvs. om det finns exceptionellt vägande skäl eller om barnets bästa kräver det. Detsamma gäller makens uppehållstillstånd på grund av familjeband. Genom propositionen ändras inte bestämmelserna om detta.

Ikraftträdandet

Enligt propositionsmotiven föreslås lagen träda i kraft den 1 november 2024. I samband med behandlingen av propositionen har det blivit uppenbart att den planerade tidpunkten för ikraftträdandet inte är möjlig. Enligt uppgift är det i praktiken möjligt att sätta lagen i kraft den 1 januari 2025. Den föreslagna ändringen av 72 a § i utlänningslagen är därmed inte längre aktuell, eftersom paragrafen upphör att gälla vid årsskiftet. Förvaltningsutskottet föreslår därför att 72 a § utgår ur lagförslaget. Lagens övergångsbestämmelse behöver därmed också ses över.

DETALJMOTIVERING

72 a §. Arbets- och näringsbyråns delbeslut på ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare. Av den orsak som nämns i utskottets överväganden är förslaget till ändring av 72 a § inte längre aktuellt och utskottet föreslår att det stryks ur lagförslaget.

Betänkande FvUB 19/2024 rd

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelsen. Av ovan nämnda orsak är det nödvändigt att också stryka övergångsbestämmelsen om 72 a §.

Eftersom avsikten enligt propositionsmotiven är att den nya lönegränsen ska tillämpas på ansökningar om fortsatt tillstånd tre månader efter lagens ikraftträdande, föreslår utskottet dessutom att övergångsbestämmelsen om detta ändras så att 72 § 1 mom. 3 punkten tillämpas på ansökningar om fortsatt tillstånd först från och med den 1 april 2025.

Lagrubriken. Eftersom utskottet föreslår att endast två paragrafer ändras måste paragraferna nämnas i rubriken.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 68/2024 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av 71 och 72 § i utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 71 § 3 punkten och 72 ~~och 72 a~~ §, sådana de lyder, 71 § 3 punkten ~~och 72 a~~ § i lag 216/2023 och 72 § i lag 389/2023, som följer:

71 §

Allmänna villkor för beviljande av uppehållstillstånd för arbete

För beviljande av uppehållstillstånd för arbete krävs att

3) utlänningens försörjning är tryggad genom inkomster från förvärvsarbete under den tid som uppehållstillståndet gäller genom att lönen uppgår till minst det belopp i euro som föreskrivs i 5 kap. 4 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och följer kollektivavtalet eller, om det inte finns något kollektivavtal i branschen, lönen uppgår till minst det belopp i euro som föreskrivs i den bestämmelsen och motsvarar den lön som betalas för liknande uppgifter,

Betänkande FvUB 19/2024 rd

72 §

Uppehållstillstånd för arbetstagare

En utlänning beviljas på ansökan uppehållstillstånd för arbetstagare och före det ska man

1) utreda möjligheten att med beaktande av de riktlinjer som avses i 72 b § inom rimlig tid få sådan arbetskraft som lämpar sig för det aktuella arbetet och som står till förfogande på arbetsmarknaden,

2) se till att beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare inte hindrar en person som avses i 1 punkten att få arbete,

3) det säkerställas att den månatliga bruttolön som betalas till utlänningen inte under den tid tillståndet gäller understiger den lönegräns som föreskrivs med stöd av 4 mom.

Om ansökan om fortsatt tillstånd gäller samma bransch som det uppehållstillstånd för arbetstagare som gäller när ansökan görs eller, om den inte gäller samma bransch och utlänningen har arbetat minst nio månader med stöd av ett uppehållstillstånd för arbetstagare, tillämpas inte 1 mom. 1 och 2 punkten.

Om beslutet är positivt, anges det i beslutet en eller flera branscher där uppehållstillståndet för arbetstagare berättigar till anställning.

Den lönegräns som avses i 1 mom. 3 punkten ska anges i euro. Det belopp som fastställs för lönegränsen ska vara på en sådan nivå att arbetskraftsinvandringen stärker de offentliga finanserna och att tillgången på arbetskraft inte äventyras i onödan. Minimilönerna för heltidsarbete enligt kollektivavtalen ska dessutom beaktas. Bestämmelser om det belopp lönegränsen avser utfärdas genom förordning av statsrådet.

72 a §

~~Arbets- och näringsbyråns delbeslut på ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare~~

~~Arbets- och näringsbyrån fattar efter ansökan ett delbeslut på ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare och ska för ändamålet~~

~~1) utreda möjligheten att med beaktande av de riktlinjer som avses i 72 b § inom rimlig tid få sådan arbetskraft som lämpar sig för det aktuella arbetet och som står till förfogande på arbetsmarknaden;~~

~~2) se till att beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare inte hindrar en person som avses i 1 punkten att få arbete;~~

~~3) säkerställa att de utredningar som fogats till ansökan stämmer överens med 71 § 1 och 2 punkten;~~

~~4) säkerställa att utlänningens försörjning är tryggad i enlighet med 71 § 3 punkten;~~

~~5) säkerställa att den månatliga bruttolön som betalas till utlänningen inte under den tid tillståndet gäller understiger den lönegräns som föreskrivs med stöd av 5 mom.~~

~~Om ansökan om fortsatt tillstånd gäller samma bransch som det uppehållstillstånd för arbetstagare som gäller när ansökan görs eller, om den inte gäller samma bransch och utlänningen har arbetat minst nio månader med stöd av ett uppehållstillstånd för arbetstagare, tillämpas inte 1 mom. 1 och 2 punkten.~~

Betänkande FvUB 19/2024 rd

~~Om delbeslutet är positivt, anges det i beslutet för vilken tid uppehållstillstånd för arbetstagare får beviljas, om arbetet är tidsbegränsat eller kontinuerligt och om uppehållstillståndet för arbetstagare berättigar till anställning inom en bransch eller flera.~~

~~Behöriga arbets- och näringsbyråer som fattar delbeslut på ansökan om uppehållstillstånd för arbetstagare är arbets- och näringsbyråerna i de viktigaste kommunerna med tanke på rörligheten för utländsk arbetskraft. De ovan avsedda kommunerna anges genom förordning av arbets- och näringsministeriet.~~

~~Den lönegräns som avses i 1 mom. 5 punkten ska anges i euro. Det belopp som fastställs för lönegränsen ska vara på en sådan nivå att arbetskraftsinvandringen stärker de offentliga finanserna och att tillgången på arbetskraft inte äventyras i onödan. Minimilönerna för heltidsarbete enligt kollektivavtalen ska dessutom beaktas. Bestämmelser om det belopp lönegränsen avser utfärdas genom förordning av statsrådet.~~

Denna lag träder i kraft den 20 .

~~Lagens 72 a § tillämpas på ansökningar om fortsatt tillstånd i den lydelse paragrafen hade vid ikraftträdandet av denna lag.~~ Lagens 72 § 1 mom. 3 punkt tillämpas på ansökningar om fortsatt tillstånd först från och med den 1 april 2025.

Helsingfors 23.10.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Mauri Peltokangas saf
vice ordförande Pihla Keto-Huovinen saml
medlem Petri Honkonen cent
medlem Juha Hänninen saml
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Mari Kaunistola saml
medlem Anna Kontula vänst
medlem Rami Lehtinen saf
medlem Mira Nieminen saf
medlem Saku Nikkanen sd
medlem Eemeli Peltonen sd
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Paula Werning sd
medlem Joakim Vigelius saf
medlem Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.

Betänkande FvUB 19/2024 rd

Reservation 1

Reservation 1

Motivering

Regeringen har lämnat riksdagen en proposition med förslag till ändring av utlänningslagen så att lönegränsen för uppehållstillstånd för arbetstagare höjs till minimilönen enligt det branschspecifika kollektivavtalet, dock minst 1 600 euro i månaden. Lönegränsen ska fastställas genom förordning av statsrådet, vilket innebär att det till lagen fogas ett bemyndigande att utfärda förordning. Vi understöder i och för sig en lönegräns på 1 600 euro, men propositionen bör preciseras på det sätt som vi föreslår nedan.

Propositionen anger inte när lönegränsen nästa gång ska uppdateras genom förordning av statsrådet och hur ofta den ska uppdateras efter det. Bemyndigandet att utfärda förordning är därför oklart och inkonsekvent i sin nuvarande form. Propositionens mål om att arbetstagarna ska kunna försörja sig med den lön som de förtjänar och att heltidsarbetet ska öka uppnås inte heller utan regelbunden uppdatering av lönegränsen. Det står nämligen i propositionen att lönegränsens effekt kommer att vara noll 2029. Det finns också en risk för att den fastställda lönegränsen bildar maximinivån för lönerna för arbetstagare som vistas i Finland med stöd av uppehållstillståndet för arbetstagare. Regelbundna översyner av nivån på lönegränsen bidrar till att säkerställa att arbetstagarens lön fastställs och därefter utvecklas i takt med bland annat inkomstnivån. Samtidigt vill vi betona att fastställandet av lönen också för utländska arbetstagare alltid i första hand ska ske enligt lönegrupperna och bestämmelserna om lön i branschens kollektivavtal så att exempelvis arbetstagarens tidigare erfarenhet och kompetens beaktas i lönen.

Därför föreslår vi att beloppet på lönegränsen granskas årligen med beaktande av den allmänna inkomstutvecklingen, minimilönerna för heltidsarbete enligt kollektivavtalen, tillgången på arbetskraft samt arbetskraftsinvandringens inverkan på de offentliga finanserna. Som hjälp vid fastställandet av lönegränsen ska samma kalkyler användas som i den utredning som ligger till grund för propositionen. Då man beslutar att höja lönegränsen borde man också beakta att engångsförhöjningen är skälig.

Också granskningen av huruvida lönegränsen överskrider vid prövningen av fortsatt tillstånd bör ändras. Nu föreslås det att lönen kalkylmässigt ska överskrida lönegränsen månatligen under giltighetstiden för uppehållstillståndet för arbetstagare. I stället borde man granska om lönen i genomsnitt överskrider under hela tillståndets giltighetstid. På så sätt går det bättre att beakta olika branschspecifika särdrag, exempelvis arbetstids- och utjämningsystem. Samtidigt måste man förtydliga att propositionen om överskridning av lönegränsen är förenlig med regeringens kommande proposition om skyddstider för arbetslöshet. Därför bör också arbetslöshet inom skyddstiden vara en godtagbar orsak till avvikelser från lönegränsen vid prövningen av den faktiska försörjningen.

Bestämmelser om att bedömningen av lönegränsen har retroaktiv effekt finns inte i paragraftexten i lagförslaget, utan endast i motiveringen. Frågor som väsentligt påverkar individers rättigheter ska regleras genom lag, inte genom lagmotiv. Propositionen måste till dessa delar anses vara dåligt beredd, i synnerhet som den tolkning som föreslås i motiven avviker från den tolk-

Betänkande FvUB 19/2024 rd
Reservation 1

ningspraxis som tillämpas vid bedömningen av huruvida försörjningsförutsättningen enligt utlänningslagen uppfylls.

Dessutom anser vi att det är orättvist och oändamålsenligt att den nya lönegränsen vid prövningen av fortsatt tillstånd också kommer att tillämpas på dem som anlänt till landet under den gamla försörjningsförutsättningen. De tre månader som föreslås i propositionen är i många fall en för kort tid för att hitta ett nytt, bättre avlönat arbete. Den fastställda lönegränsen bör inte tillämpas på arbetstagare som anlänt till landet under den tidigare försörjningsförutsättningen.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget med ändringar. (*Reservationens ändringsförslag*)

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av 71 och 72 § i utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 71 § 3 punkten och 72 §, sådana de lyder, 71 § 3 punkten i lag 216/2023 och 72 § i lag 389/2023, som följer:

71 §

Allmänna villkor för beviljande av uppehållstillstånd för arbete

För beviljande av uppehållstillstånd för arbete krävs att

3) utlänningens försörjning är tryggad genom inkomster från förvärvsarbete under den tid som uppehållstillståndet gäller genom att lönen **i genomsnitt** uppgår till minst det belopp i euro som föreskrivs i 5 kap. 4 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) och följer **det kollektivavtal som tillämpas i branschen** eller, om det inte finns något kollektivavtal i branschen, lönen **i genomsnitt** uppgår till minst det belopp i euro som föreskrivs i den bestämmelsen och motsvarar den lön som betalas för liknande uppgifter,

Betänkande FvUB 19/2024 rd
Reservation 1

72 §

Uppehållstillstånd för arbetstagare

En utlänning beviljas på ansökan uppehållstillstånd för arbetstagare och före det ska man

1) utreda möjligheten att med beaktande av de riktlinjer som avses i 72 b § inom rimlig tid få sådan arbetskraft som lämpar sig för det aktuella arbetet och som står till förfogande på arbetsmarknaden,

2) se till att beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare inte hindrar en person som avses i 1 punkten att få arbete,

3) det säkerställas att den månatliga bruttolön som betalas till utlänningen inte under den tid tillståndet gäller i **genomsnitt** understiger den lönegräns som föreskrivs med stöd av 4 mom.

Om ansökan om fortsatt tillstånd gäller samma bransch som det uppehållstillstånd för arbetstagare som gäller när ansökan görs eller, om den inte gäller samma bransch och utlänningen har arbetat minst nio månader med stöd av ett uppehållstillstånd för arbetstagare, tillämpas inte 1 mom. 1 och 2 punkten.

Om beslutet är positivt, anges det i beslutet en eller flera branscher där uppehållstillståndet för arbetstagare berättigar till anställning.

Den lönegräns som avses i 1 mom. 3 punkten ska anges i euro. Det belopp som fastställs för lönegränsen ska vara på en sådan nivå att arbetskraftsinvandringen stärker de offentliga finanserna och att tillgången på arbetskraft inte äventyras i onödan. Minimilönerna för heltidsarbete enligt kollektivavtalen ska dessutom beaktas. Bestämmelser om det belopp lönegränsen avser utfärdas genom förordning av statsrådet och beloppet kontrolleras årligen med beaktande av den allmänna inkomstutvecklingen, tillgången på arbetskraft och arbetskraftsinvandringens inverkan på de offentliga finanserna.

Vid ansökan om fortsatt tillstånd ska utlänningens försörjning vara tryggad på det sätt som föreskrivs i 4 mom. och 71 § 3 mom., dock så att en sådan tillfällig underskridning av lönegränsen under giltighetstiden för det föregående tillståndet som beror på arbetslöshet i samband med byte av arbete eller av någon annan godtagbar orsak inte utgör något hinder för beviljande av tillstånd. (Nytt 5 mom.)

Denna lag träder i kraft den 20 .

Lagens 72 § 1 mom. 3 punkt tillämpas på ansökningar om fortsatt tillstånd sådan den lydde vid ikraftträdandet av denna lag, om den ansökan som ledde till beviljandet av det första uppehållstillståndet för arbete har lämnats in före ikraftträdandet.

Helsingfors 23.10.2024

Eemeli Peltonen sd
Saku Nikkanen sd
Paula Werning sd

Betänkande FvUB 19/2024 rd

Reservation 2

Reservation 2

Motivering

I programmet för den av Samlingspartiet och Sannfinländarna ledda regeringen har det skrivits in cirka 50 oroliga omnämmanden av brist på arbetskraft. Denna regerings svar på bristen på arbetskraft har varit att skära ned på utbildningen och på alla sätt strama åt arbetskraftsinvandringen. Det är därför inte överraskande att vår samhällsekonomi inte längre växer, att exporten inte drar och att antalet arbetslösa och konkurser ökar kraftigt. Genom sin politik driver regeringen Finland mot förtvining och oändliga utgiftsnedskärningar och skattehöjningar.

I denna proposition har den av Samlingspartiet ledda regeringen inte ens lyssnat på budskapen och varningarna från det partiet närstående näringslivet. Också åtstramningarna av medborgarskapslagen och den proposition som nyligen lämnades till riksdagen om att utlänningar måste skaffa nytt arbete inom tre månader för att undgå avlägsnande ur landet är ett tecken på att Sannfinländarna drar i trådarna i regeringen. Genom sin politik undergräver regeringen inte bara den ekonomiska tillväxten utan också Finlands anseende och Finlandsbilden i utlandet i en situation där EU-länderna konkurrerar om kvalificerad arbetskraft.

Givetvis anser vi att det viktigaste är att finländska arbetslösa kan sysselsättas. Trots försök från flera regeringar har detta mål inte uppnåtts. Samtidigt krymper den inhemska arbetskraften när allt fler går i pension och det inte kommer in tillräckligt med utbildad arbetskraft på arbetsmarknaden. Därför har finansministeriets ekonomiska avdelning tidigare i våras bedömt att Finland årligen behöver upp till 40 000 arbetskraftsinvandrare. Annars kan lediga jobb inte fyllas, företag inte växa, investeringar i Finland inte bli av och tillväxten i samhällsekonomin fortsätter på minus.

Centerns utskottsgrupp anser att det att propositionen i fortsättningen ställer en schablonmässig inkomstgräns på 1 600 euro per månad som villkor för uppehållstillstånd för arbete strider mot regeringsprogrammet. Detta är ytterligare ett exempel på att regeringens ord och handlingar inte möts.

Propositionen strider inte bara mot regeringsprogrammets ekonomiska mål. Vi vill också påpeka att man i Finland av hävd har kommit överens om lönerna genom kollektivavtal. Före den regering som leds av Samlingspartiet och Sannfinländarna har statsmakten inte ställt krav på minimiinkomst för något yrke.

Om syftet med propositionen är att man ska kunna försörja sig på sin lön och att minimera det att utländska arbetstagare använder social trygghet, kan propositionen utifrån de sakkunnigyttrandena som utskottet hört också anses vara onödig.

Enligt gällande lag (7 § i lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall), som regeringen inte föreslår några ändringar i, avgörs rätten till förmåner för en person som kommer till Finland som arbetstagare i första hand med stöd av bestämmelsen om arbete. Bestämmelsen innehåller ett krav på månatlig inkomstnivå. Den uppnås när månadsinkomsten är minst

Betänkande FvUB 19/2024 rd

Reservation 2

800,02 euro i månaden (2024), dvs. mindre än hälften av det lönekrav som nu skrivs in i lagen. Därefter har arbetstagaren, om de förmånsspecifika villkoren uppfylls, rätt till sjukförsäkringsförmåner och FPA-kort.

Dessutom har inkomstgränsen för lön enligt arbetsvillkoret för utkomstskyddet för arbetslösa (minst 1 399 euro/mån. i lön 2024) i dagens läge och också i fortsättningen oftast betydelse vid prövningen av uppehållstillstånd. En sådan inkomst uppfyller exempelvis den försörjningsförutsättning som är ett kriterium för beviljande av uppehållstillstånd för säsongsarbetare på grund av arbete. Till en arbetslös arbetssökande som uppfyller arbetsvillkoret kan det fortfarande betalas grunddagpenning från FPA även om den aktuella lagändringen godkänns.

Däremot är det klart att lagändringen ökar migrations- och arbetskraftsmyndigheternas samt arbetsgivarnas administrativa arbetsbörda när de blir tvungna att behandla och göra olika tilläggsutredningar, såsom negativa delbeslut och begäranden om komplettering. Detta strider mot regeringsprogrammets löfte att förkorta handläggningstiden för uppehållstillstånd för arbete till en månad och i fråga om specialsakkunniga till en vecka. Vid budgetförhandlingarna i september ställde regeringen dessutom sparkrav på bland annat Migrationsverket på nästan 10 miljoner euro för nästa år, vilket kan leda till personalminskningar.

Den föreslagna schablonmässiga inkomstgränsen beaktar inte heller särdragen i olika yrken eller förändringar på arbetsmarknaden. En lönegräns kan ha konsekvenser särskilt för deltidsarbete och vissa arbetstagare inom låglönebranscher.

Propositionen har konsekvenser särskilt för jordbruket där utländsk arbetskraft är livsviktig med tanke på många kritiska arbetsuppgifter. Många sådana uppgifter är till sin natur sådana att man inte kan anlita utländsk arbetskraft på basis av tillstånd enligt lagen om säsongsarbete. Olika jobb har olika natur och heltidsarbete är därför inte nödvändigtvis ett realistiskt alternativ eller en realistisk möjlighet inom alla branscher.

Den föreslagna lönegränsen kan ha konsekvenser i branscher eller yrken där arbetet är säsongsbetonat eller där lönen för närvarande ligger nära minimiförsörjningen enligt arbetsvillkoret i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (låglönebranscher). Sådana branscher eller yrken är exempelvis jordbruks- och trädgårdsbranschen, teknologiindustrin, flygvärdinnor och stewardar, budden för tidig utdelning av dagstidningar, personliga assistenter, frisörer och nageltekniker samt hushållsarbetare och barnskötare. När det gäller dessa branscher har fastställandet av en lönegräns olika konsekvenser i olika regioner, eftersom dessa lågavlönade branscher traditionellt har koncentrerats till vissa kommuner.

Lönegränsen kan också inverka på läroavtalsutbildningen, som är vanlig särskilt inom social- och hälsovården, i situationer där arbetstagaren inte utför heltidsarbete och läroavtalet vid sidan av arbetet innehåller skoldagar, för vilka ingen lön betalas. Den lagändring som föreslås i fråga om dem som ansöker om fortsatt tillstånd är oklar när det gäller vad som händer om en arbetstagare på grund av permittering inte når den lönegräns som krävs.

Betänkande FvUB 19/2024 rd
Reservation 2

Osäkerhet om kontinuiteten i arbetet uppstår också av bemyndigandet att utfärda förordning om lönegränsen och om en eventuell höjning av lönegränsen, om arbetsgivaren inte har möjlighet att erbjuda arbete så att lönegränsen i fortsättningen överskrids.

I och med lagändringen påpekade sakkunniga också att det finns en risk för att anställningsförhållanden maskeras som arbete som företagare, varvid arbetet maskeras som utstationering, även om det inte är fråga om riktig utstationering. Detta skulle öka arbetarskyddsmyndigheternas tillsynsarbete. Följden kan också vara att platsbundna arbeten flyttas utomlands. Lagändringen sporrar till exempel till att städ- och jordbruksarbete överförs till utländska aktörer som säljer sina tjänster och produkter till Finland, varvid Finland förlorar skatteinkomster.

På grund av de många problemen anser Centerns utskottsgrupp på ovan nämnda grunder att propositionen bör förkastas. Propositionen är inte ens ett svar på de problem som nämns i motiveringen till lagförslaget. Det är däremot mer sannolikt att propositionen har negativa konsekvenser för de finländska företagens möjligheter att växa och utvecklas. Kostnadsökningen och den försämrade tillgången på arbetskraft utan motsvarande produktivitetsökning skulle leda till att företagsverksamhetens lönsamhet minskar och till slut till att verksamheten avtar och till och med upphör helt och hållet. Då är också finländarnas jobb i fara.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget, och

att riksdagen godkänner ett uttalande. (*Reservationens förslag till uttalande*)

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen tar budskapet från näringslivet och företagarna på allvar och avstår från att till riksdagen lämna sådana propositioner som försvårar de finländska företagens möjligheter att anställa den utländska arbetskraft som de behöver.

Helsingfors 23.10.2024

Hanna Räsänen cent
Petri Honkonen cent

Betänkande FvUB 19/2024 rd
Reservation 3

Reservation 3

Motivering

Även om en lön som räcker till för försörjningen i sig är en motiverad förutsättning för beviljande av uppehållstillstånd för arbete, kan en stram lönegräns i euro medföra svåröversägliga problem. Detta beror i synnerhet på att utlänningslagstiftningen är komplicerad och ständigt genomgår delreformer, vilket gör det svårt att förstå de inbördes förhållandena mellan enskilda villkor och kategorier för uppehållstillstånd.

Det kan uppstå problem till exempel i situationer där familjens totala inkomster i sig överskrider de inkomstgränser som föreskrivs någon annanstans i migrationslagen, men anknytningspersonens inkomster inte ensamma räcker till för det och maken eller maken ansöker om uppehållstillstånd för deltidsarbete som underskrider lönegränsen. Å andra sidan kan det uppstå ett behov av flexibilitet i lönegränsen också när det i en region med låga levnadskostnader behövs arbetskraft i branscher där de ingångslöner som kollektivavtalen garanterar underskrider den fastställda lönegränsen. Också barnets bästa kan kräva avvikelser från huvudregeln.

För att förebygga oskäligen eller oändamålsenliga följder behövs det alltså utrymme för myndighetsprövning i fråga om lönegränsen.

Vid bedömningen av lönegränsen måste man beakta alla sådana förutsägbara lönetillägg som följer av lagstiftningen eller det kollektivavtal som gäller.

Förslag

Jag föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt betänkandet, men 72 § 1 och 4 mom. med ändringar. (*Reservationens ändringsförslag*)

Reservationens ändringsförslag

72 §

Upphållstillstånd för arbetstagare

En utlänning beviljas på ansökan uppehållstillstånd för arbetstagare och före det ska man

1) utreda möjligheten att med beaktande av de riktlinjer som avses i 72 b § inom rimlig tid få sådan arbetskraft som lämpar sig för det aktuella arbetet och som står till förfogande på arbetsmarknaden,

2) se till att beviljande av uppehållstillstånd för arbetstagare inte hindrar en person som avses i 1 punkten att få arbete,

Betänkande FvUB 19/2024 rd
Reservation 3

3) det säkerställas att den månatliga bruttolön som betalas till utlänningen inte under den tid tillståndet gäller understiger den lönegräns som föreskrivs med stöd av 4 mom. Ett godtagbart skäl för en ringa underskridning av lönegränsen kan dock bestå av barnets bästa, hushållets totala inkomster, regionens näringspolitiska intresse eller någon annan särskild orsak.

Om ansökan om fortsatt tillstånd gäller samma bransch som det uppehållstillstånd för arbetstagare som gäller när ansökan görs eller, om den inte gäller samma bransch och utlänningen har arbetat minst nio månader med stöd av ett uppehållstillstånd för arbetstagare, tillämpas inte 1 mom. 1 och 2 punkten.

Om beslutet är positivt, anges det i beslutet en eller flera branscher där uppehållstillståndet för arbetstagare berättigar till anställning.

Den lönegräns som avses i 1 mom. 3 punkten ska anges i euro. Det belopp som fastställs för lönegränsen ska vara på en sådan nivå att arbetskraftsinvandringen stärker de offentliga finanserna och att tillgången på arbetskraft inte äventyras i onödan. Minimilönerna för heltidsarbete enligt kollektivavtalen ska dessutom beaktas. Bestämmelser om det belopp lönegränsen avser utfärdas genom förordning av statsrådet. Vid bedömningen av om lönegränsen uppfylls ska utöver den ordinarie månadslönen också beaktas förutsägbara lönetillägg som följer av lagstiftning eller kollektivavtal.

Helsingfors 23.10.2024

Anna Kontula vänst